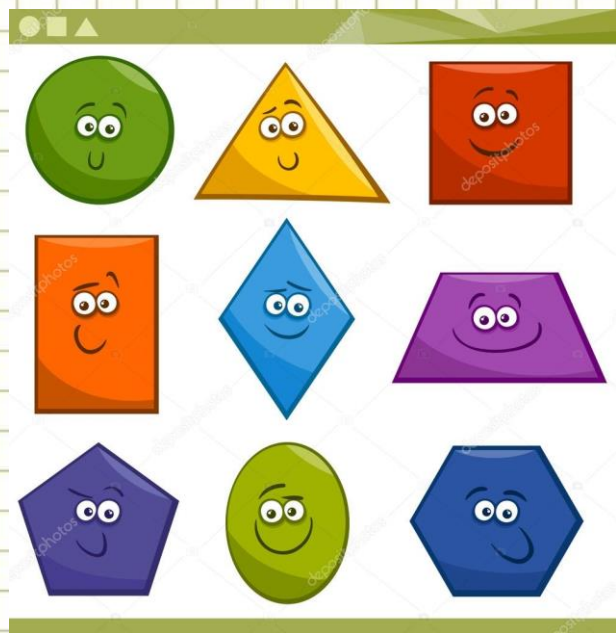

Множини та підмножини.

Способи задання множин:

1. Задання множини за допомогою переліку її елементів.

$\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$.

2. Задання множини вказівкою властивості її елементів.

Множина чисел, які діляться на 6 без остачі до 73.

Множини бувають скінченні та нескінченні.

Для позначення множин використовуються прописні літери латинського алфавіту або фігурні дужки:

множина A або

$\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$.

Предмети, з яких складається множина, називаються її **елементами**.

$$5 \in A$$

$$12 \notin A$$

$\emptyset$

- **порожня
множина**

Множина, у якій немає жодного елемента, називається **порожньою**.

- $\mathbf{N} = \{1, 2, 3, \dots\}$ - множина натуральних чисел.
- $\mathbf{Z} = \{0, \pm 1, \pm 2, \pm 3, \dots\}$ - множина цілих чисел.
- $\mathbf{Q} = \{mn : m, n \in \mathbf{Z}, n \neq 0\}$ - множина раціональних чисел.
- $\mathbf{J} = \{x : x - \text{нескінченний неперіодичний десятковий дріб}\}$ - множина ірраціональних чисел.
- $\mathbf{R} = \{x : x \in \mathbf{Q} \vee x \in \mathbf{J}\}$ - множина дійсних чисел.

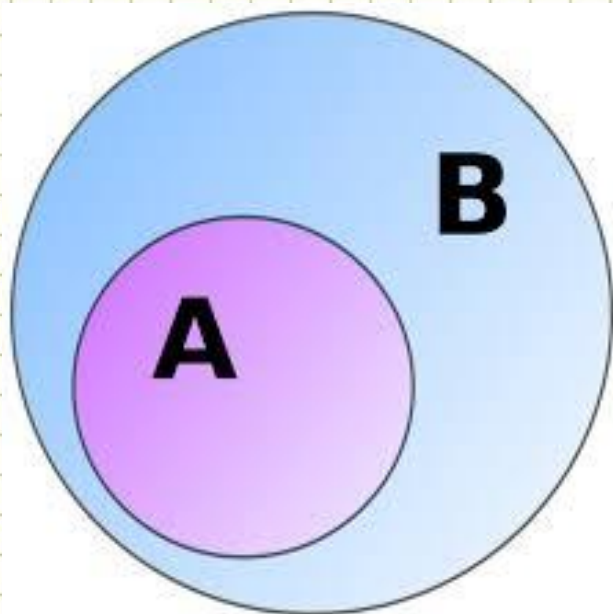

Множина A називається *підмножиною* множини B , якщо кожний елемент множини A є елементом множини B .

$A \subseteq B$.

$\subset$ - знак строгого включення

$\subseteq$ - знак нестроого включення.

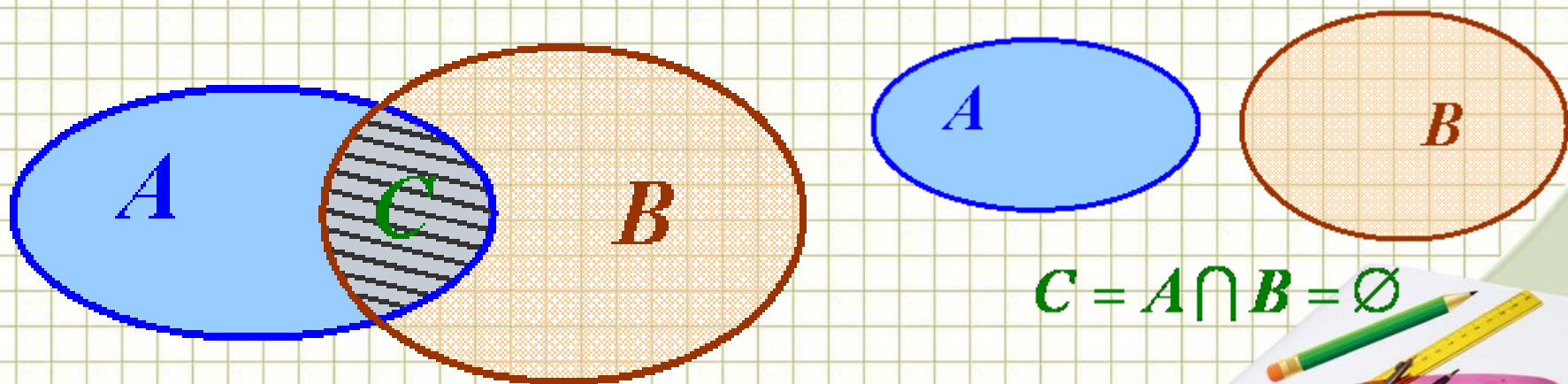

Діаграма Ейлера

Дві множини називаються **рівними**, якщо вони складаються з однакових елементів.

Перерізом множин A і B називається множина C , яка складається з усіх тих і лише тих елементів, які належать кожній із даних множин.

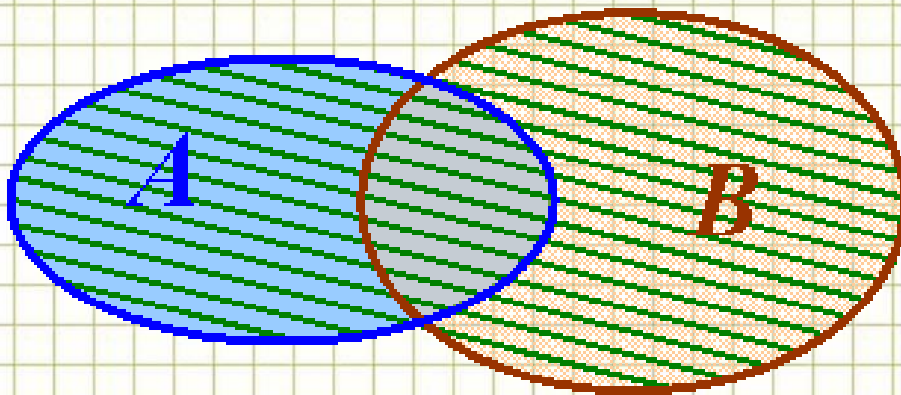

$$C = A \cap B$$

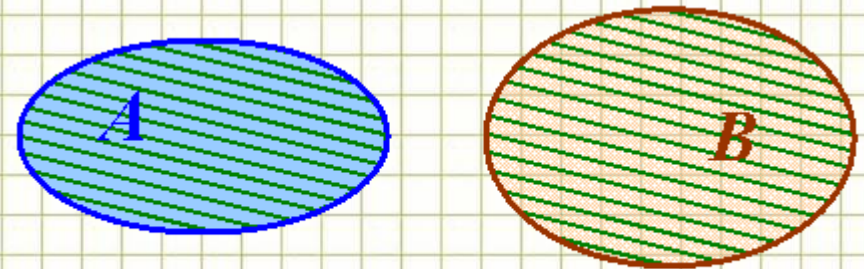
$$C = A \cap B = \emptyset$$

Об'єднанням або сумою двох множин A і B називається така множина R , яка складається з усіх елементів множин A і B і лише з них.

$$R = A \cup B$$

$$R = A \cup B$$

Різницею двох множин A і B називається така множина D , яка складається з усіх елементів множини A , які не належать множині B .

Записуємо $D = A \setminus B$.

$$A = \{5, 6, 8, 12\}, B = \{5, 6\}, D = A \setminus B = \{8, 12\}.$$

Скінченна множина, для якої є істотним (важливим) порядок елементів, називається **впорядкованою**.

1. Знайдіть перетин множин M і P , якщо $M = \{\text{прості числа, менші від } 40\}$,
 $P = \{\text{непарні числа, більші від } 14\}$.

Варіанти відповідей:

1. $\{\text{непарні числа}\}$
2. $\{\text{прості числа}\}$
3. множина M
4. множина P
5. $\{\text{непарні числа, менші від } 40\}$
6. $\{17, 19, 23, 29, 31, 37\}$
7. $\{17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39\}$
8. $\{1, 2, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39\}$
9. $\{2, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39\}$
10. $\{2, 3, 5, 7, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39\}$

2. Знайдіть перетин, об'єднання і різницю множин K і L ,

якщо $K = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$, $L = \{2, 4, 6\}$.

Варіанти відповідей:

1. $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7\}$

2. $\{2, 4, 6\}$

3. $\{1, 3, 5, 7\}$

4. порожня множина

5. $\{1, 2, 2, 3, 4, 4, 5, 6, 6, 7\}$

ПРИКЛАД 2 Знайдіть переріз множин A і B , якщо:

1) $A = \{x \mid x = 5k, k \in \mathbb{N}\}$, $B = \{x \mid x = 3n, n \in \mathbb{N}\}$;

Розв'язання

1) A — множина всіх натуральних чисел, кратних 5.

B — множина всіх натуральних чисел, кратних 3.

Тоді множина $A \cap B$ складається з усіх натуральних чисел, кратних 5 і 3 одночасно, тобто з усіх натуральних чисел, кратних 15. Отже, $A \cap B = \{x \mid x = 15k, k \in \mathbb{N}\}$.

5.4.° Нехай A — множина букв слова «координата». Множина букв якого зі слів є підмножиною множини A :

- 1) нора; **так** 4) крокоди **ні** 7) нарада; **ні** 10) дорога; **ні**
2) трактор; **ні** 5) нитки; **ні** 8) дарунок; **ні** 11) корона; **так**
3) картина; **так** 6) корка; **ні** 9) ордината; **так** 12) кардинал? **ні**

 5.5.° Нехай A — множина цифр числа 1958. Чи є множина цифр числа x підмножиною множини A , якщо:

- 1) $x = 98$;   3) $x = 519$;   5) $x = 195\ 888$;
2) $x = 9510$;   4) $x = 5858$;   6) $x = 91\ 258$?

Самостійно

Знайдіть $A \cap B$ і $A \cup B$

585. а) $A = \{a, b, c\}$, $B = \{b, d\}$;

б) $A = \{\alpha, \beta, \gamma\}$, $B = \{\delta, \nu, \beta, \gamma, \Gamma\}$;

в) $A = \{3, 5, 7\}$, $B = \{7, 6, 5, 4\}$;

г) $A = \{2, 3\}$, $B = \{22, 33\}$.

588. а) $(-\infty; 5)$ і $(1; \infty)$;   б) $(1; 3)$ і $[1; \infty)$;   в) $[0; 2]$ і $(-\infty; 0)$.

5.13.* Дано множини $\{7\}$, $\{11\}$, $\{19\}$, $\{7, 11\}$, $\{7, 19\}$, $\{11, 19\}$, $\emptyset$, які є всіма власними підмножинами деякої множини A . Запишіть множини A .

5.14.* Запишіть усі підмножини множини $\{1, 2\}$.

21. Знайдіть множину спільних дільників чисел 30 і 45.

22. Знайдіть переріз множин A і B , якщо:

- 1) A — множина рівнобедрених трикутників, B — множина рівносторонніх трикутників;
- 2) A — множина прямокутних трикутників, B — множина рівносторонніх трикутників;
- 3) A — множина двоцифрових чисел, B — множина натуральних чисел, кратних 19;
- 4) A — множина одноцифрових чисел, B — множина простих чисел.

23. Знайдіть переріз множин A і B , якщо:

- 1) $A = \{x \mid x < 19\}$, $B = \{x \mid x \in \mathbb{N}, x > 11\}$;
- 2) $A = \{x \mid x = 4n, n \in \mathbb{N}\}$, $B = \{x \mid x = 6n, n \in \mathbb{N}\}$;
- 3) $A = \{(x, y) \mid 2x - y = 1\}$, $B = \{(x, y) \mid x + y = 5\}$.

Домашнє завдання

5.29.: Знайдіть об'єднання множин A і B , якщо:

- 1) A — множина рівнобедрених трикутників, B — множина рівносторонніх трикутників;
- 2) A — множина простих чисел, B — множина складених чисел;
- 3) A — множина простих чисел, B — множина непарних чисел.

5.30.: Знайдіть об'єднання множин A і B :

- 1) $A = \{x \mid x^2 - 1 = 0\}$, $B = \{x \mid (x - 1)(x - 2) = 0\}$;
- 2) $A = \{x \mid 2x + 3 = 0\}$, $B = \{x \mid x^2 + 3 = 2\}$;
- 3) $A = \{x \mid x \in \mathbb{N}, x < 5\}$, $B = \{x \mid x \in \mathbb{N}, x < 7\}$.

